

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Република Српска
78000 Бања Лука
Владике Платона бб
Тел: +387(0)51/493-555
Факс: +387(0)51/493-556
е-mail: revizija@gsr-rs.org

**Извјештај о проведеној финансијској ревизији
Општине Брод
за период 01.01 – 31.12.2023. године**

Број: РВ046-24

Бања Лука, 01.07.2024. године

САДРЖАЈ

I	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	1
	Извјештај о ревизији финансијских извјештаја	1
II	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	4
	Извјештај о ревизији усклађености	4
III	РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА	6
IV	КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ	8
V	ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ).....	9
	1. Увод	9
	2. Провођење препорука из претходног извјештаја	9
	3. Закључак о функционисању система интерних контрола.....	10
	4. Набавке.....	13
	5. Припрема и доношење буџета.....	14
	6. Финансијски извјештаји.....	14
	6.1. Извјештај о извршењу буџета.....	15
	6.1.1. Приходи и примици	15
	6.1.2. Расходи и издаци	16
	6.1.3. Буџетски суфицит/дефицит	19
	6.1.4. Нето финансирање	19
	6.1.5. Разлика у финансирању	19
	6.1.6. Извјештај о извршењу по рачуноводственим фондовима	19
	6.2. Биланс успјеха	19
	6.2.1. Приходи	19
	6.2.2. Расходи.....	20
	6.2.3. Финансијски резултат	21
	6.3. Биланс стања.....	21
	6.3.1. Актива	21
	6.3.2. Пасива.....	24
	6.3.3. Ванбилансна евиденција.....	26
	6.4. Биланс новчаних токова	26
	6.5. Временска неограниченост пословања	27
	6.6. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе	27
	6.7. Напомене уз финансијске извјештаје	27

I ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији финансијских извјештаја

Мишљење са резервом

Извршили смо ревизију консолидованих годишњих финансијских извјештаја Општине Брод који обухватају: Консолидовани биланс стања на дан 31.12.2023. године; Консолидовани биланс успјеха, Консолидовани извјештај о промјенама нето имовине, Консолидовани биланс новчаних токова, Консолидовани периодични извјештај о извршењу буџета на рачуноводственом фонду 01 и Консолидовани периодични извјештај о извршењу по рачуноводственим фондовима, за годину која се завршава на тај дан. Ревизијом смо обухватили преглед значајних трансакција, објашњавајућих напомена уз финансијске извјештаје и примјену рачуноводствених политика у ревидираном периоду.

По нашем мишљењу, осим за наведено у пасусу „Основ за мишљење са резервом“, консолидовани финансијски извјештаји Општине Брод истинито и објективно приказују, у свим материјалним аспектима, финансијско стање имовине и обавеза на дан 31.12.2023. године и извршење буџета за годину која се завршава на тај дан, у складу са прописаним оквиром финансијског извјештавања.

Основ за мишљење са резервом

Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и релевантним ISSAI стандардима ревизије 2200 – 2810. Наша одговорност за провођење ревизије детаљније је описана у пасусу „Одговорност ревизора“. Ревизију смо провели у складу са ISSAI 130 – Етички кодекс, испунили смо наше остале етичке одговорности и независни смо у односу на субјекта ревизије.

Сматрамо да су прибављени ревизијски докази, с обзиром на прописани оквир финансијског извјештавања довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење о финансијском стању имовине, обавеза и извора и извршењу буџета.

Као што је наведено под тачкама 6. и 6.3.1.2. овог Извјештаја:

Консолидација финансијских извјештаја Општине Брод није извршена како је прописано чланом 123. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике, јер није извршено укључивање нето имовине, односно капитала из биланса стања јавне установе и предузећа који су под њеном контролом или значајним утицајем у консолидовани биланс стања.

Као што је наведено под тачком 6.1.1.1. овог Извјештаја:

Прецијењени су остали капитални грантови из земље, а потцијењене помоћи у природи за износ од 60.000 КМ, јер су помоћи за извођење радова на реконструкцији и асфалтирању пута исказане као примљени грант, што није у складу са чланом 136. и 137. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике.

Као што је наведено под тачком 6.3.1.1. овог Извјештаја:

Прецијењена су краткорочна финансијска имовина и разграничења из трансакција унутар исте јединице власти, односно краткорочне обавезе и разграничења из трансакција унутар исте јединице власти за износ од 626.804 КМ, јер су утрошена средства са рачуна посебних намјена исказана као потраживања и као обавезе, што није у складу са чланом 72. став (1), односно чланом 82. став (2) Правилника о

рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

Као што је наведено под тачкама 6.3.1.1. и 6.3.1.2. овог Извјештаја:

Дугорочни пласмани по основу датих дугорочних зајмова и краткорочна потраживања су прецијењени, а расходи од усклађивања вриједности краткорочних потраживања, као и расходи од усклађивања вриједности дугорочних пласмана су потцијењени за износ од 45.486 КМ, односно 11.695 КМ, јер Општина Брод није извршила исправку вриједности потраживања и пласмана који су доспјели на наплату, а нису наплаћени у року од 12 мјесеци, што није у складу са чланом 73. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

Као што је наведено под тачкама 6.3.1.2. овог Извјештаја:

Општина Брод није исказала као инвестициону имовину, односно није извршена рекласификација вриједности пословних простора и гаража које даје у закуп, што није у складу са чланом 23. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике.

Као што је наведено под тачком 6.3.2.1. овог Извјештаја:

Обавезе за набавку роба и услуга у земљи су прецијењене, а обавезе за дознаке на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета Републике, општина, градова и институција обавезног социјалног осигурања су потцијењене за износ од 109.604 КМ, јер је дио обавеза по основу дознака на име социјалне заштите исказан у оквиру обавеза за набавку роба и услуга у земљи, што није у складу са чланом 81. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике.

Временска неограниченост пословања

У Напоменама уз консолидоване финансијске извјештаје Општине Брод за годину која се завршава на дан 31.12.2023. године су објелодањена питања везана за наставак пословања у складу са начелом сталности пословања.

Кључна питања ревизије

Кључна питања су она питања која су по нашем професионалном мишљењу била најзначајнија у вршењу ревизије консолидованих финансијских извјештаја Општине Брод за годину која се завршава на дан 31.12.2023. године. Ова питања смо размотрили у оквиру ревизије тих финансијских извјештаја као цјелине, а у формирању нашег мишљења не дајемо одвојено мишљење о тим питањима. Осим питања описаних у пасусу „Основ за мишљење са резервом“, нема других питања која треба објавити у овом Извјештају о ревизији

Одговорност руководства за финансијске извјештаје

Начелник општине је одговоран за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор и међународним стандардима финансијског извјештавања. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе настале усљед преваре и грешке; одговарајућа објелодањивања релевантних информација у напоменама уз финансијске извјештаје; одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствених процјена које су примјерене датим околностима и надзор над процесом извјештавања. При изради финансијских извјештаја

руководство је одговорно да процијени сталност пословања и да објелодани питања везана за временску неограниченост пословања.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наш циљ је да стекнемо разумно увјеравање о томе да финансијски извјештаји, као цјелина, не садрже материјално значајне погрешне исказе узроковане преваром или грешком, као и да сачинимо и објавимо ревизијски извјештај, који садржи наше мишљење. Разумно увјеравање представља висок ниво увјеравања, али није гаранција да ће ревизија, која је извршена у складу са ISSAI стандардима ревизије увијек открити материјално значајне погрешне исказе када они постоје.

Погрешни искази могу настати као посљедица преваре или грешке и сматрају се материјално значајним ако, појединачно или заједно, могу утицати на економске одлуке корисника које се доносе на основу финансијских извјештаја.

Због чињенице да се ревизија проводи провјером на бази узорка и да у систему интерних контрола и рачуноводственом систему постоје инхерентна ограничења, постоји могућност да поједине материјално значајне грешке остану неоткривене.

Ревизија укључује провођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и објелодањивањима датим у финансијским извјештајима. Избор поступака је заснован на ревизијском просуђивању и професионалном скептицизму, укључујући процјену ризика материјално значајних погрешних исказа у финансијским извјештајима, насталих усљед преваре и грешке. Приликом процјене ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања ревизијских поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у циљу изражавања одвојеног мишљења о ефективности интерних контрола. Ревизија такође укључује оцјену примијењених рачуноводствених политика утемељених на временској неограничености пословања и значајних процјена извршених од стране руководства, као и оцјену опште презентације финансијских извјештаја.

Изјављујемо да смо поступили у складу са релевантним етичким захтјевима у вези са независношћу. Остварили смо комуникацију са одговорним лицима субјекта ревизије у вези са планираним обимом и временским распоредом ревизије, кључним ревизијским питањима и другим важним питањима и значајним налазима ревизије, укључујући значајне недостатке у систему интерних контрола који се могу идентификовати током ревизије.

Главни ревизор

Бања Лука, 01.07.2024. године

Јово Радукић, с.р.

II ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији усклађености

Мишљење са резервом

Уз ревизију консолидованих финансијских извјештаја Општине Брод за 2023. годину, извршили смо ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са значајним законским и другим прописима.

По нашем мишљењу, осим за наведено у пасусу „Основ за мишљење са резервом“, активности, финансијске трансакције и информације исказане у консолидованим финансијским извјештајима Општине Брод за 2023. годину су, у свим материјалним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане.

Основ за мишљење са резервом

Ревизију усклађености смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и ISSAI 4000 – Стандард за ревизију усклађености.

Вјерујемо да су прибављени ревизијски докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење о усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са прописима којима су регулисане.

Као што је наведено под тачкот 3. овог Извјештаја:

Радни однос заснован на одређено вријеме са 15 извршилаца због привремено повећаног обима посла трајао је дуже од шест мјесеци, што није у складу са чланом 61. став (1) тачка 2) Закона о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе.

У току године закључено је 11 уговора о дјелу са физичким лицем за послове који су систематизовани и који представљају основну дјелатност ЈЗУ Дома здравља Брод, што није у складу са чланом 205. Закона о раду.

Као што је наведено под тачком 6.1.1.1. овог Извјештаја:

Општина Брод је у току 2023. године утрошила дио од укупно акумулираних средстава по основу накнаде за заштиту од пожара у износу од 206.438 КМ, као и средства посебне водне накнаде у износу од 353.057 КМ у сврхе за које та средства нису намијењена (за исплату обавеза из редовног пословања и по основу забране располагања средствима на жиро рачунима од стране Пореске управе Републике Српске), што није у складу са чланом 85. став (2) тачка 2. Закона о заштити од пожара, односно чланом 194. и 195. Закона о водама.

Као што је наведено под тачком 6.1.2.1. овог Извјештаја:

За додијељена средства гранта удружењима грађана, етничким и вјерским организацијама и удружењима и осталим корисницима у износу од 465.956 КМ није расписан јавни позив, није проведена процедура додјеле и контроле трошења средстава, те извјештавање о утрошку додијељених средстава, сходно члану IV, XII, XIV и XVIII Одлуке о финансирању програма и пројеката удружења грађана – НВО организација.

Скретање пажње

Не изражавајући даљу резерву на дато мишљење скрећемо пажњу на наведено под тачком 3. овог Извјештаја:

Одлуком Владе Републике Српске о примјени одредаба Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске продужена је примјена одредби наведеног колективног уговора, која је оспорена Одлуком Уставног суда Републике Српске.

Општина Брод је одредбама Колективног уговора за запослене у општинској управи прописала коефицијенте за обрачун плата запослених који су усклађени са коефицијентима прописаним Посебним колективним уговором за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске.

Одговорност руководства за усклађеност

Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, начелник је такође одговоран да осигура да су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима у складу са прописима којима су регулисане.

Одговорност ревизора за ревизију усклађености

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извјештајима, наша одговорност подразумијева и изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима, у свим материјалним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане. Одговорност ревизора укључује обављање процедура како би прибавили ревизијске доказе о томе да ли је пословање Општине Брод обухваћено према дефинисаним критеријумима, усклађено са законским и другим прописима. Процедуре подразумијевају процјену ризика од значајних неусклађености са законима и прописима који регулишу пословање Општине Брод.

Бања Лука, 01.07.2024. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

III РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА

Препоруке везане за финансијске извјештаје

Препоручује се Начелнику да обезбиједи да се:

- 1) попис имовине и обавеза, те усклађивање књиговодственог стања са стварним стањем врши на начин прописан чланом 4., 5. и 20. Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза,
- 2) приликом сачињавања консолидованих финансијских извјештаја укључују ентитети који су под контролом или значајним утицајем Општине у складу са чланом 123. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике,
- 3) евидентирање накнаде плата за вријеме боловања које се рефундирају од фондова обавезног социјалног осигурања, као и издатака, примитака и потраживања од фондова, врши у складу са чланом 80. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике,
- 4) обрачун амортизације врши у складу са стопама прописаним Правилником о примјени годишњих амортизационих стопа за буџетске кориснике,
- 5) изврши корекција вриједности пласмана и потраживања, као и вриједности дугорочних зајмова датих заједницама етажних власника у складу са чланом 73. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике,
- 6) исказивање потраживања и обавеза врши у складу са чланом 72. став (1), односно чланом 82. став (2) Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике,
- 7) пословни простори, гараже и остала стална имовина која се издаје у закуп искаже као инвестициона имовина у складу са чланом 23. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике,
- 8) обавезе за дознаке на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета Републике, општина, градова и институција обавезног социјалног осигурања класификују у складу са чланом 81. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике,
- 9) за судске спорове за које је на основу процјена правних заступника извјесно да ће бити пресуђени на терет Општине или нижег буџетског корисника врше резервисања у складу са чланом 82. став (3) и (5) и чланом 84. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

Препоруке везане за усклађеност

Препоручује се Начелнику да обезбиједи да се:

- 1) трајање радног односа за извршиоце на одређено вријеме усклади са чланом 61. став (1) тачка 2) Закона о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе,
- 2) уговори о дјелу закључују за послове ван дјелатности послодавца у складу са чланом 205. Закона о раду,
- 3) број запослених у јединици за интерну ревизију усклади са одредбама члана 22. став (2) Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске,

- 4) успостави систем интерних контрола у складу са одредбама члана 59. Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске, као и чланом 9. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске, у смислу да се донесе акт о управљању ризицима, врши процјена ризика и управљање ризицима, дефинишу детаљни кључни пословни процеси и књига пословних процеса, изврши анализа постојећих правила и процедура и да се врши формална, суштинска и рачунска контрола књиговодствене документације,
- 5) поступци јавних набавки планирају, проводе и уговори закључују у складу са чланом 6. и 17. Закона о јавним набавкама,
- 6) правилник о јавним набавкама објави у службеном гласнику општине у складу са чланом 93. Статута Општине Брод,
- 7) садржај платних листи усклади са Правилником о садржају писменог обрачуна плате,
- 8) додјела средстава гранта врши у складу са Одлуком о финансирању програма и пројеката удружења грађана – НВО организација и Одлуком о критеријумима, условима и начину финансирања у области спорта и физичке културе на подручју општине Брод,
- 9) обавезе за порез и доприносе на плате и накнаде плата измирују у моменту исплате личних примања у складу са чланом 59. став (1) и 61. став (1) Закона о порезу на доходак и чланом 24. Закона о доприносима.

Препоручује се Скупштини општине Брод да се:

- 10) донесе Стратегија развоја локалних путева и улица у насељу у складу са чланом 13. Закона о јавним путевима, као и Програм развоја спорта и категоризацију спортова и спортиста у складу са чланом 119. и 136. став (4) Закона о спорту.

IV КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ

- Закон о локалној самоуправи,
- Закон о буџетском систему Републике Српске,
- Ребаланс буџета за 2023. годину и Одлука о извршењу ребаланса буџета Општине Брод за 2023. годину,
- Закон о јавним набавкама,
- Закон о трезору,
- Закон о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе,
- Закон о доприносима,
- Закон о порезу на доходак,
- Закон о административним таксама,
- Закон о комуналним таксама,
- Закон о задуживању, дугу и гаранцијама,
- Закон о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске,
- Упутство о начину и поступку успостављања и спровођења система финансијског управљања и контроле,
- Правилник о садржају извјештаја и начину извјештавања о систему финансијског управљања и контроле,
- Правилник о условима, начину обрачунавања, пријављивања и уплате доприноса,
- Одлука о најнижој плати у Републици Српској,
- Одлука о висини накнаде трошкова за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у Републици Српској.

V ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ)

1. Увод

Општина Брод (у даљем тексту: Општина) се налази на сјеверном дијелу Републике Српске, на обали ријеке Саве у Посавини. Сјеверну границу чини ријека Сава. Простор Општине обухвата површину од 228 km². На подручју Општине, према резултатима пописа из 2013. године, живи укупно 15.720 становника. Општина је за 2023. годину сврстана у категорију средње развијених јединица локалне самоуправе („Службени гласник Републике Српске“, број 99/22).

Општина извршава обавезе утврђене Уставом, Законом о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број 97/16 и 36/19), Статутом и другим важећим прописима којима су утврђена подручја одговорности, надлежности органа и финансирање Општине. Послови Општине обухватају послове из самосталне надлежности и послове пренесене посебним законима.

Општина је организована у складу са Законом о локалној самоуправи. Органи Општине су Скупштина и Начелник. Скупштина је представнички орган, орган одлучивања и креирања политике Општине, а чини је 25 одборника. Начелник заступа и представља Општину, руководи радом Општинске управе и одговоран је за њен рад. Начелник је носилац извршне власти у Општини.

У 2023. години из буџета Општине финансирани су Скупштина општине, мјесне заједнице, општинска управа (са Територијалном ватрогасном јединицом и Јединицом цивилне заштите) и нижи буџетски корисници – јавне установе „Центар за социјални рад“ Брод, Дјечије обданиште „Бели анђео“ Брод и „Туристичка организација општине Брод“ Брод. Из буџета Општине се дјелимично финансирају јавне установе Средњошколски центар „Никола Тесла“ Брод и Народна библиотека „Бранко Ћопић“ Брод.

Ревизијом су обухваћени консолидовани годишњи финансијски извјештаји Општине који укључују финансијске информације Општинске управе и наведених јавних установа на основу евиденција из главне књиге трезора.

У Консолидованом Билансу стања Општине за 2023. годину у консолидацију се, у складу са чланом 123. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 115/17 и 118/18), укључују ентитети јавног сектора који се налазе под контролом Општине.

На достављени Нацрт извјештаја оведеној финансијској ревизији за период 01.01 – 31.12.2023. године није било примједби.

Препоруке дате у овом извјештају, у циљу њиховог наглашавања, болдоване су и писане италиком словима.

2. Провођење препорука из претходног извјештаја

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске извршила је финансијску ревизију Општине за период 01.01 – 31.12.2020. године и сачинила Извјештај оведеној финансијској ревизији Општине Брод у којем је, у циљу превазилажења утврђених неправилности, дато укупно 15 препорука. Општина је у октобру 2021. године усвојила план мјера отклањања неправилности по поменутом ревизијском извјештају у којем су наведене планиране активности и мјере за отклањање уочених недостатака, носиоци активности и рокови реализације планираних мјера.

Од укупног броја препорука девет није проведено, а једна препорука је дјелимично проведена. Препоруке које нису проведене односе се на то да се попис имовине и

обавеза врши на начин прописан чланом 4. и 5. Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза (тачка 3. извјештаја), консолидација финансијских извјештаја Општине врши у складу са чланом 123. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике (тачке 6. и 6.3.1.2. извјештаја), дознаке исказују у складу са одредбама члана 81. и 96. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике (тачка 6.3.2.1. извјештаја), општинско земљиште које је предмет продаје класификује као имовина намијењена продаји, као и да се пословни простори, гараже и остала стална имовина која се издаје у закуп исказе као инвестициона имовина (тачка 6.3.1.2. извјештаја), за судске спорове врше резервисања (тачка 6.6. извјештаја), донесе стратегија развоја локалних путева и улица у насељу на подручју Општине (тачка 3. извјештаја), поступци јавних набавки проводе примјењујући одредбе Закона о јавним набавкама (тачка 4. извјештаја), порез и доприноси на топли оброк, регрес, као и остала лична примања запослених плаћају у моменту исплате по наведеним основама (тачка 6.3.2.1. извјештаја).

Препорука која је дјелимично проведена односила се на додјелу планираних средстава гранта (тачка 6.1.2.1. извјештаја).

3. Закључак о функционисању система интерних контрола

Организација и функционисање система интерних контрола Општине дјелимично су дефинисани постојећим интерним актима (Статут, Пословник о раду Скупштине општине, Одлука о оснивању Општинске управе Општине Брод, Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Општинске управе Општине Брод, Правилник о интерним контролама и интерним контролним поступцима и остали). Одлуком о оснивању и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста уређена је унутрашња организација и систематизација радних мјеста, као и остала питања битна за рад и функционисање Општинске управе.

Наведеним правилником систематизовано је укупно 77 радних мјеста са 104 извршиоца. На дан 31.12.2023. године у Општинској управи је у радном односу било укупно 106 запослених, од тога на неодређено вријеме 76 запослених, 24 на одређено вријеме, три функционера, два именована лица на мандатни период и један приправник.

Сходно члану 64. Закона о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе („Службени гласник Републике Српске“, број 97/16) начелник је у року од 30 дана од дана ступања на снагу одлуке о усвајању буџета донио план запошљавања којим је планирано попуњавање пет упражњених радних мјеста и пријем пет приправника ради стицања радног искуства. Планирано је и закључивање уговора о стручном оспособљавању са незапосленим лицима без накнаде, ради стицања радног искуства и услова за полагање стручног испита (волонтерски рад).

Ревизијским испитивањима утврђено је да су уговори о раду на одређено вријеме са 15 извршиоца (од укупно 24 са истим статусом) продужавани више пута и у трајању дужем од шест мјесеци, што није у складу са чланом 61. став (1) тачка 2) Закона о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе којим је прописано да се радни однос на одређено вријеме може засновати због повећаног обима посла, најдуже до шест мјесеци у току једне календарске године.

У току године закључено је 11 уговора о дјелу са физичким лицем за послове који су систематизовани и који представљају основну дјелатност ЈЗУ Дома здравља Брод, што није у складу са чланом 205. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 1/16, 66/18, 91/21, 119/21 и 112/2023) којим је дефинисано да послодавац може са одређеним лицем да закључи уговор о дјелу ради обављања

послова који су ван дјелатности послодавца. Наведени уговор о дјелу Општина је закључила са физичким лицем за обављање административних послова за потребе ЈЗУ Дома здравља Брод.

Одлуком Владе Републике Српске о примјени одредаба Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске продужена је примјена одредби наведеног колективног уговора, која је оспорена Одлуком Уставног суда Републике Српске.

Општина Брод је одредбама Колективним уговором за запослене у општинској управи општине Брод („Службени гласник општине Брод“ број 5/17, 13/17, 2/19, 8/20 и 6/22) прописала коефицијенте за обрачун плата запослених који су усклађени са коефицијентима прописаним Посебним колективним уговором за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 20/17, 85/18, 86/18, 21/20, 21/21, 69/21 и 8/22).

Запосленима у општинској управи се по обрачуну плата и накнада достављају платне листе у електронском облику, а које нису усклађене са одредбама Правилника о садржају писменог обрачуна плате („Службени гласник Републике Српске“, број 18/22).

Јединица за интерну ревизију је организационо успостављења, а у оквиру ове јединице систематизована су радна мјеста руководиоца и једног интерног ревизора. Радно мјесто руководиоца јединице за интерну ревизију је организационо успостављено и попуњено, док радно мјесто интерног ревизора није попуњено, како је прописано чланом 22. став (2) Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 91/16), којим је утврђено да се у јединици за интерну ревизију запошљавају минимално два интерна ревизора.

Систем интерних контрола Општине дефинисан је Правилником о интерним контролама и интерним контролним поступцима из новембра 2013. године и није у потпуности усклађен са одредбама Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске, што није у складу са чланом 59. поменутог закона.

Систем интерних контрола у Општини у 2023. години није у потпуности уређен према одредбама Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске и Упутства о начину и поступку успостављања и спровођења система финансијског управљања и контроле, јер поред напријед наведеног не постоји акт о управљању ризицима којим се уређују организациони циљеви и задаци, није вршена процјена ризика и управљање ризицима, нису дефинисани детаљни кључни пословни процеси и књига пословних процеса, а такође није вршена анализа постојећих правила и процедура имајући у виду да је у протеклом периоду дошло до значајних измјена у законској и подзаконској регулативи из различитих области и на основу тога нису донесена нова правила и процедуре.

Скупштина општине није донијела Стратегију развоја локалних путева и улица у насељу, што није у складу са чланом 13. став (4) Закона о јавним путевима („Службени гласник Републике Српске“, број 89/13). Скупштина општине није донијела Програм развоја спорта и категоризацију спортова и спортиста, што није у складу са чланом 119. и 136. став (4) Закона о спорту („Службени гласник Републике Српске“, број 79/20).

Скупштина општине је у мају 2016. године донијела Стратегију развоја Општине за период 2016 – 2020. година, а у фебруару 2023. године Одлуку о продужењу Стратегије развоја општине Брод за период 2016 – 2020. године до 31.12.2023. године. Скупштина општине је у октобру 2022. године донијела Одлуку о изради

Стратегије развоја општине Брод за период 2022 – 2028. године у којој је наведен крајњи рок за израду нацрта наведене стратегије до краја марта 2023. године, а усвајање приједлога стратегије до краја септембра 2023. године. До краја ревизије наведена стратегија није донесена.

У складу са рјешењем о именовању комисија за попис имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2023. године, извршен је попис имовине и обавеза. Ревизијским испитивањем провођења пописа имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2023. године утврђено је да исти није извршен у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза („Службени Гласник Републике Српске“ број 45/16), јер пописом имовине (претежно нефинансијске имовине) нису обухваћени сви имовински дијелови Општине, како је то наведено у члану 4, односно нису остварени циљеви пописа наведени у члану 5, нити је извјештај састављен у складу са чланом 20. поменутог правилника. Општина није предузела потребне активности у циљу прибављања доказа о правном основу за стицање права располагања, како би се општинска произведена и непроизведена стална имовина у потпуности идентификовала, утврдила њена вриједност, укњижила у власничке књиге и на основу тога извршило евидентирање те имовине у пословним књигама Општине.

У поступку провођења ревизијских активности утврђено је да поједини улазни рачуни нису адекватно контролисани, што није у складу са чланом 9. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 94/15 и 78/20). Подаци са таквих докумената су унесени у пословне књиге, а да претходно у писаном облику није потврђено да је књиговодствена исправа потпуна, истинита, рачунски тачна и да одражава суштину пословног догађаја на који се односи.

На основу горе наведеног, као и уочених неправилности које су образложене у тачкама 3, 4. и 6. извјештаја успостављени систем интерних контрола није функционисао на начин који би обезбиједио истинито и фер извјештавање и усклађеност са значајним законским и другим прописима.

Препоручује се начелнику да обезбиједи да се:

- **трајање радног односа за извршиоце на одређено вријеме усклади са чланом 61. став (1) тачка 2) Закона о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе,**
- **уговори о дјелу закључују за послове ван дјелатности послодавца у складу са чланом 205. Закона о раду,**
- **садржај платних листа усклади са Правилником о садржају писменог обрачуна плате,**
- **број запослених у јединици за интерну ревизију усклади са одредбама члана 22. став (2) Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске,**
- **успостави систем интерних контрола у складу са одредбама члана 59. Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске, као и чланом 9. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске, у смислу да се донесе акт о управљању ризицима, врши процјена ризика и управљање ризицима, дефинишу детаљни кључни пословни процеси и књига пословних процеса, изврши анализа постојећих правила и процедура и да се врши формална, суштинска и рачунска контрола књиговодствене документације,**
- **попис имовине и обавеза, те усклађивање књиговодственог стања са стварним стањем врши на начин прописан чланом 4., 5. и 20. Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза.**

Препоручује се Скупштини општине да се донесе Стратегија развоја локалних путева и улица у насељу у складу са чланом 13. Закона о јавним путевима, као и Програм развоја спорта и категоризацију спортова и спортиста у складу са чланом 119. и 136. став (4) Закона о спорту.

4. Набавке

Планом јавних набавки Општинске управе за 2023. годину (укључујући измјене и допуне плана) планиране су набавке укупне процијењене вриједности од 1.255.234 КМ (без пореза на додату вриједност) путем шест отворених поступака у вриједности од 377.788 КМ, 23 конкурентска захтјева за достављање понуда у вриједности од 539.279 КМ, 70 директних споразума у вриједности од 262.100 КМ и четири поступка из Правилника о поступку додјеле уговора о услугама из Анекса II у вриједности од 76.067 КМ.

Према извјештају о реализацији јавних набавки у току 2023. године проведена су 74 поступка јавних набавки и закључени су уговори у вриједности 796.148 КМ, од чега четири отворена поступка (у вриједности од 465.324 КМ), 13 конкурентских захтјева за достављање понуда (у вриједности од 184.246 КМ) и 57 директних споразума (у вриједности од 146.578 КМ).

У току 2023. године године реализовани су уговори који су планирани и за које су проведени поступци јавних набавки у току 2022. године укупне вриједности од 207.307 КМ, од чега један отворени поступак у вриједности од 76.923 КМ, пет конкурентских захтјева за достављање понуда у вриједности од 80.456 КМ и десет директних споразума у вриједности од 79.928 КМ. Према извјештају о вриједности појединачних уговора за све добављаче за набавке које су изузете од примјене Закона о јавним набавкама закључени су уговори укупне вриједности од 692.934 КМ (највећим дијелом се односе на комуналне услуге са добављачем ЈКП „Комвод“ а.д. Брод, услуге испоруке електричне енергије и поштанске услуге).

Ревизијским испитивањима обухваћене су набавке укупне уговорене вриједности од 573.354 КМ, од чега три отворена поступка у вриједности од 434.972 КМ (радови на изградњи канализационе мреже, радови на санацији асфалтних оштећења на градским улицама и локалним путевима на подручју Општине), четири конкурентска захтјева за достављање понуда у вриједности од 120.848 КМ (радови на одржавању хоризонталне сигнализације, изнајмљивању радне машине, набавке угља, набавке, замјене и подешавања електричних дијелова саобраћајних објеката) и три директна споразума у вриједности од 17.533 КМ (услуге превентивне дератизације), што чини око 72% у односу на вриједност укупно реализованих набавки.

Ревизијским испитивањима утврђене су сљедеће неправилности: за набавке радова чишћења каналске мреже на подручју Мјесне заједнице Сијековац у вриједности од 5.890 КМ, изградње и санације пута у Лушчанима у вриједности од 18.000 КМ, санације оштећења на дијелу пута у Луговима у вриједности од 5.176 КМ, санације љетног водоодбрамбеног насипа на подручју Полој у вриједности 5.895 КМ и услуга чишћења каналске мреже на подручју мјесне заједнице Зборишта у вриједности од 5.900 КМ нису проведене процедуре јавних набавки, нису планиране, нити су за наведене набавке донесене посебне одлуке, што није у складу са чланом 6. и 17. став (3) Закона о јавним набавкама.

Начелник општине Брод донио је 10.12.2022. године Правилник о јавним набавкама општине Брод којим се утврђује подручје примјене правилника, основни принципи, начин доношења плана јавних набавки, покретање, ток и окончање поступка јавне набавке роба, услуга и радова у Општинској управи Брод. Поменути правилник није објављен у Службеном гласнику општине Брод, што није у складу са чланом 93. Статута Општине Брод којим је дефинисано да се одлуке и друга општа акта Скупштине општине и начелника објављују у службеном гласнику општине.

Препоручује се начелнику да обезбиједи да се:

- **поступци јавних набавки планирају, проводе и уговори закључују у складу са чланом 6. и 17. Закона о јавним набавкама,**
- **правилник о јавним набавкама објави у службеном гласнику општине у складу са чланом 93. Статута Општине Брод.**

5. Припрема и доношење буџета

Скупштина општине Брод је 22.12.2022. године донијела Одлуку о усвајању Буџета општине Брод за 2023. годину у износу од 12.780.700 КМ и Одлуку о извршењу Буџета општине Брод за 2023. годину. Одлука о усвајању Ребаланса буџета општине Брод за 2023. годину у износу од 13.517.160 КМ и Одлука о измјени одлуке о извршењу Буџета општине Брод за 2023. годину донесене су 20.12.2023. године.

Ребалансом буџета су планирани порески приходи у износу од 7.346.280 КМ, непорески приходи у износу од 4.522.460 КМ, трансфери између различитих јединица власти у износу од 500.000 КМ, примици за нефинансијску имовину у износу од 898.420 КМ, примици од финансијске имовине у износу од 170.000 КМ и остали примици у износу од 80.000 КМ.

Ребалансом буџета планирани су расходи за лична примања запослених у износу од 4.809.050 КМ, расходи по основу коришћења роба и услуга у износу од 3.579.102 КМ, расходи финансирања и други финансијски трошкови у износу од 139.000 КМ, субвенције у износу од 745.000 КМ, грантови у износу од 844.150 КМ, дознаке на име социјалне заштите у износу од 1.672.000 КМ, расходи финансирања, други финансијски трошкови и расходи трансакција размјене између јединица власти у износу од 50.000 КМ, расходи по судским рјешењима у износу од 215.000 КМ, трансфери између и унутар јединица власти у износу од 206.500 КМ, буџетска резерва у износу од 65.558 КМ, издаци за нефинансијску имовину у износу од 453.800 КМ, издаци за отплату дугова у износу од 653.000 КМ и остали издаци у износу од 85.000 КМ.

Након усвајања Ребаланса буџета по одлукама начелника извршене су дозвољене реалокације у укупном износу од 395.030 КМ (унутар потрошачких јединица Општинске управе и нижих буџетских корисника). Ревизијом нису уочене неправилности у поступку припреме и доношења буџета Општине, нити неусклађености са прописима који уређују ову област.

6. Финансијски извјештаји

Општина је сачинила Консолидоване финансијске извјештаје за кориснике буџета општине Брод за 2023. годину у складу са чланом 26. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника („Службени гласник Републике Српске“, број 15/17 и 17/22).

Међутим, приликом сачињавања Консолидованих финансијских извјештаја за 2023. годину Општина није извршила укључивање ентитета који су под њеном контролом („Комвод“ а.д. Брод, „Радио Брод“ д.о.о. Брод, ЈЗУ „Дом здравља“ Брод), како је прописано чланом 123. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

Препоручује се начелнику да обезбиједи да се приликом сачињавања консолидованих финансијских извјештаја укључују ентитети који су под контролом или значајним утицајем Општине у складу са чланом 123. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

6.1. Извјештај о извршењу буџета

Извршење буџета Општине за период 01.01 – 31.12.2023. године исказано је у обрасцу ПИБ – Периодични извјештај о извршењу буџета на рачуноводственом фонду 01 – општи фонд, што представља буџет у ужем смислу (у даљем тексту: ПИБ) и обрасцу ПИФ – Периодични извјештај о извршењу по свим рачуноводственим фондовима (у даљем тексту: ПИФ).

Општина је у 2023. години у обрасцу ПИБ исказала укупне приходе и примитке у износу од 11.821.513 КМ (ребалансом буџета планирани у износу од 13.517.160 КМ), док су укупни расходи и издаци исказани у износу од 12.761.902 КМ (што је за око 5,6% мање у односу на ребаланс буџета). За одступања на појединим позицијама на којима је извршење веће у односу на износ који је ребалансом буџета одобрен извршене су реалокације.

Скупштина општине Брод је на редовној сједници одржаној 22.05.2024. године донијела Одлуку о усвајању годишњег извјештаја о извршењу буџета општине Брод за период 01.01 – 31.12.2023. године.

6.1.1. Приходи и примици

Општина је исказала приходе и примитке у укупном износу од 11.881.513 КМ, од чега на фонду 01 (буџет у ужем смислу) износ од 11.821.513 КМ (приходи 11.433.922 КМ и примици 387.591 КМ) и на фонду 03 (фонд грантова) износ од 60.000 КМ (односи се искључиво на приходе).

6.1.1.1. Приходи

Порески приходи исказани су у износу од 7.169.076 КМ, а чине их порез на лична примања и приходи од самосталних дјелатности у износу од 651.856 КМ, порез на имовину у износу од 505.425 КМ, индиректни порези прикупљени преко Управе за индиректно опорезивање БиХ у износу од 5.844.479 КМ и порез на добитке од игара на срећу у износу од 167.316 КМ.

Непорески приходи исказани су у износу од 3.589.523 КМ, а чине их највећим дијелом приходи од закупа и ренте у износу од 172.922 КМ, накнаде и таксе и приходи од пружања јавних услуга у износу од 3.356.151 КМ и остали непорески приходи у износу од 59.995 КМ.

Скупштина Општине је након добијене сагласности Министарстава пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске донијела Програм намјенског утрошка средстава посебних водних накнада за 2023. годину (у развој материјалних и кадровских капацитета у ЈКП „Комвод“ а.д. Брод у износу од 50.000 КМ), Програм коришћења пољопривредног земљишта у својини Републике Српске на подручју општине Брод за 2023. годину и План утрошка средстава остварен продајом шумско-дрвних сортимената у развој неразвијених подручја општине Брод у 2023. години (за санацију и асфалтирање макадамских путева у износу од 30.000 КМ). Скупштина Општине је такође донијела Програм коришћења средстава од накнаде за претварање пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе и од закупнине за 2023. годину и План намјенског утрошка средстава остварених по основу надокнаде за обављање послова од општег интереса у шумама у приватној својини у 2023. години.

Општина је дио акумулираних намјенских средстава са рачуна посебних намјена утрошила на измиривање обавеза које се не финансирају из тих средстава (ненамјенско трошење средстава). Највећи дио од укупног износа тако утрошених средстава у току 2023. године односио се на средства за заштиту од пожара у износу од 206.438 КМ и на средства посебне водне накнаде у износу од 353.057 КМ. Средства су утрошена на измиривање обавеза из редовног пословања, као и по основу забране

располагања средствима на жиро рачунима од стране Пореске управе Републике Српске. Претходно наведени начин утрошка намјенских средстава за заштиту од пожара, односно средстава водне накнаде није у складу са чланом 85. став (2) тачка 2. Закона о заштити од пожара ("Службени гласник Републике Српске", број 94/19), односно чланом 194. и 195. Закона о водама ("Службени гласник Републике Српске", број 50/06, 92/09, 121/12 и 74/17).

Грантови су исказани у укупном износу од 106.404 КМ и односе се на грантове из иностранства у износу од 41.454 КМ и на грантове из земље у износу од 64.950 КМ (од чега на фонду 03 у износу од 60.000 КМ).

Општина је извршене услуге по основу изведених радова на реконструкцији и асфалтирању пута у мјесној заједници Умка финансиране од стране Фонда за повратак Босне и Херцеговине у износу од 60.000 КМ исказала као примљене грантове, иако наведени фонд није доznaчио средства Општини, већ је плаћање извршено директно извођачу радова. Претходно наведени начин класификације примљене помоћи у природи није у складу са чланом 136. и 137. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике („Службени гласник Републике Српске“, број 98/16, 115/17, 118/18 и 97/23). По наведеном основу прецијењени су остали капитални грантови из земље, а потцијењене помоћи у природи за наведени износ.

Трансфери између различитих јединица власти исказани су у износу од 628.919 КМ и највећим дијелом их чине трансфери од Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске у износу од 557.162 КМ за суфинансирање права из Закона о социјалној заштити и одобрена средства од стране Агенције за аграрна плаћања, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске по основу остваривања права на новчане подстицаје за развој руралне инфраструктуре у износу од 49.996 КМ.

6.1.1.2. Примици

Примици су исказани у укупном износу од 387.591 КМ, а односе се на примитке од продаје земљишта у износу од 146.553 КМ, примитке од наплате датих зајмова у износу од 159.098 КМ (по основу наплате потраживања од „Комвод“ а.д. Брод – тачка 6.3.1.1. извјештаја), примитке од рефундација по основу боловања и породилског одсуства од фондова обавезног социјалног осигурања у износу од 63.970 КМ и на остале примитке у износу од 17.970 КМ.

6.1.2. Расходи и издаци

Расходи и издаци су исказани у укупном износу од 12.831.900 КМ, од чега на фонду 01 износ од 12.761.902 КМ (расходи 11.743.145 КМ и издаци 1.018.757 КМ) и на фонду 03 износ од 69.998 КМ (расходи 9.998 КМ и издаци 60.000 КМ).

6.1.2.1. Расходи

Расходи су исказани у укупном износу од 11.753.143 КМ (на фонду 01 у износу од 11.743.145 КМ и на фонду 03 у износу од 9.998 КМ), а односе се на текуће расходе у износу од 11.551.893 КМ и трансфере између различитих јединица власти у износу од 201.250 КМ.

Текуће расходе чине расходи за лична примања запослених у износу од 4.753.481 КМ, расходи по основу коришћења робе и услуга у износу од 3.263.312 КМ, расходи финансирања и други финансијски трошкови у износу од 136.955 КМ, субвенције у износу од 778.748 КМ, грантови у износу од 724.358 КМ, дознаке на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета Републике, општина и градова у износу од 1.631.901 КМ, расходи финансирања и други финансијски трошкови између јединица

власти у износу од 39.832 КМ и расходи по судским рјешењима у износу од 223.306 КМ.

Расходи за лична примања се односе на расходе за бруто плате запослених у износу од 3.751.342 КМ, бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених по основу рада у износу од 901.484 КМ, накнаде плата запослених за вријеме боловања, родитељског одсуства и осталих накнада плата у износу од 49.847 КМ и отпремнине и једнократне помоћи у бруто износу од 50.808 КМ, а обухватају лична примања запослених у Општинској управи и установама чији је оснивач Општина.

Расходи за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених по основу рада чине расходи за накнаде за превоз на посао и са посла у износу од 122.623 КМ, расходи за накнаде за топли оброк у износу од 330.854 КМ, расходи за регрес за годишњи одмор у износу од 128.800 КМ, порез на доходак у износу од 59.668 КМ (по основу обрачунатих накнада за топли оброк и регрес), расходи за јубиларне награде у износу од 18.304 КМ, дневнице за службена путовања у земљи и иностранству у износу од 9.432 КМ и порез на доходак и доприноси у износу од 231.520 КМ.

Расходе по основу коришћења робе и услуга чине расходи по основу закупа у износу од 42.479 КМ, утрошка енергије, комуналних, комуникационих и транспортних услуга у износу од 875.609 КМ, режијског материјала у износу од 110.854 КМ, материјала за посебне намјене у износу од 17.941 КМ, текућег одржавања у износу од 463.780 КМ, путовања и смјештаја у износу од 65.572 КМ, стручних услуга у износу од 219.325 КМ, услуга одржавања јавних површина и заштите животне средине у износу од 776.635 КМ и остали некласификовани расходи у износу од 691.117 КМ.

У оквиру расхода за поклоне садржани су и расходи по основу поклона запосленим радницама поводом празника у износу од 2.850 КМ. Исплата наведених расхода представља лична примања, како је прописано чланом 11. став (1) тачка б) Закона о порезу на доходак („Службени гласник Републике Српске“ број 60/15, 5/16, 66/18, 105/19, 123/20, 49/21, 119/21 и 56/22). На наведена лична примања нису обрачунати порез и доприноси, што није у складу са чланом 2, 3, 52. и 61. Закона о порезу на доходак, односно чланом 10. и 17. Закона о доприносима („Службени гласник Републике Српске“ број: 114/17, 112/19, 49/21, 119/21, 56/22 и 132/22).

Расходи финансирања и други финансијски трошкови у цјелости су исказани на фонду 01 и односе се на расходе по основу камата на примљене зајмове у земљи.

Субвенције се односе на субвенције јавним нефинансијским субјектима у осталим областима у износу од 551.759 КМ и на субвенције нефинансијским субјектима у области пољопривреде, водопривреде и шумарства у износу од 226.988 КМ. Субвенције јавним нефинансијским субјектима у осталим областима односе се на субвенције одобрене ЈП „Радио Брод“ Брод у износу од 159.169 КМ, ЈЗУ Дом здравља Брод у износу од 124.950 КМ, „Борац Брод“ д.о.о Брод у износу од 49.000 КМ, ЈКП „Комвод“ а.д. Брод у износу од 218.640 КМ и субвенције нефинансијским субјектима у области пољопривреде у износу од 226.988 КМ.

Грантови се у потпуности односе на грантове у земљи и исказани су на фонду 01 у износу од 714.360 КМ и на фонду 03 у износу од 9.998 КМ. Највећим дијелом се односе на текуће грантове непрофитним субјектима у укупном износу од 624.732 КМ, на капиталне грантове непрофитним субјектима у износу од 63.545 КМ и на остале капиталне грантове у износу од 27.928 КМ.

Текући грантови се највећим дијелом односе на грантове дате спортским организацијама и удружењима у износу од 248.404 КМ, невладиним организацијама у износу од 271.720 КМ, за одржавање културних манифестација у износу од 73.412 КМ, вјерским организацијама у износу од 13.120 КМ и за омладинске пројекте у износу од 14.545 КМ. Капитални грантови се највећим дијелом односе на грантове етничким

и вјерским организацијама и удружењима у износу од 46.383 КМ, Црвеном крсту у износу од 5.593 КМ и заједницама етажних власника у износу од 1.931 КМ.

Општина је у септембру 2022. године донијела Одлуку о финансирању програма и пројеката удружења грађана – НВО организација („Службени гласник општине Брод“, број 10/22), а у децембру 2022. године Одлуку о критеријумима, условима и начину финансирања у области спорта и физичке културе на подручју општине Брод („Службени гласник општине Брод“, број 13/22). У току 2023. године Општина је додјелу средстава гранта спортским клубовима и организацијама вршила у складу са одредбама наведене одлуке. Додјела средстава гранта удружењима грађана – НВО и вјерским организација вршена је према захтјевима корисника гранта, без придржавања критеријума и процедуре приликом остваривање права на додјелу средстава прописаних чланом IV, XII, XIV и XVIII наведене одлуке. Укупан износ тако додијелених средстава гранта износи 465.956 КМ.

Дознаке на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета Општине односе се на дознаке грађанима у износу од 1.490.351 КМ и на дознаке пружаоцима услуга социјалне заштите у износу од 141.550 КМ.

Расходи финансирања и други финансијски трошкови између јединица власти се односе на расходе камата по зајмовима примљеним од Министарства финансија Републике Српске за реализацију пројекта „Рехабилитација и реконструкција водоводне и канализационе мреже у општини Брод“ (пренос кредитних средстава Европске инвестиционе банке по пројекту „Водовод и канализација Републике Српске“).

Расходи по судским рјешењима се највећим дијелом односе на расходе по основу пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци у судском поступку у којем је Општина била тужена, а тужилац „Jelić Tours“ д.о.о. Прњавор.

Трансфери између различитих јединица власти се највећим дијелом у износу од 182.106 КМ односе на трансфере према Министарству финансија Републике Српске по основу финансирања трошкова превоза школске дјеце, као и дијела додатних трошкова за основне школе на територији Општине.

Препоручује се начелнику да обезбједи да се додјела средстава гранта врши у складу са Одлуком о финансирању програма и пројеката удружења грађана – НВО организација и Одлуком о критеријумима, условима и начину финансирања у области спорта и физичке културе на подручју општине Брод.

6.1.2.2. Издаци

Издаци су исказани у укупном износу од 1.078.757 КМ, а односе се на издатке за нефинансијску имовину у износу од 166.217 КМ, издатке за отплату дугова у износу од 808.709 КМ и остале издатке у износу од 103.831 КМ.

Издаци за нефинансијску имовину исказани су на фонду 01 у износу од 106.217 КМ и на фонду 03 у износу од 60.000 КМ. Ови издаци највећим дијелом се односе на издатке за изградњу и прибављање зграда и објеката у износу од 96.667 КМ (највећим дијелом по основу изведених радова на реконструкцији и асфалтирању путева у износу од 60.000 КМ – на фонду 03), за набавку опреме у износу од 28.752 КМ и за нематеријалну произведену имовину у износу од 19.620 КМ.

Издаци за отплату дугова исказани су у потпуности на фонду 01 и односе се на издатке за отплату дугова према комерцијалним банкама и Министарству финансија Републике Српске у износу од 808.709 КМ (тачка 6.3.2.2. извјештаја).

Остали издаци се највећим дијелом односе на издатке по основу трансакција са другим јединицама власти (издаци за накнаде плата за вријеме боловања и

породиљског одсуства који се рефундирају од фондова обавезног социјалног осигурања). Издаци за накнаде плата за вријеме боловања који се рефундирају од Фонда здравственог осигурања Републике Српске мање су исказани за 2.800 КМ, јер евидентирање издатака за исплаћене обавезе за накнаде плата за вријеме боловања није извршено у моменту измирења обавеза за накнаду плате, што није у складу са чланом 80. став (2) Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

Препоручује се начелнику да обезбиједи да се евидентирање накнаде плата за вријеме боловања које се рефундирају од фондова обавезног социјалног осигурања, као и издатака, примитака и потраживања од фондова, врши у складу са чланом 80. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

6.1.3. Буџетски суфицит/дефицит

Буџетски резултат на фонду 01 исказан је у износу од 268.887 КМ (дефицит), а на фонду 03 је исказан такође дефицит у износу од 9.998 КМ.

Нето издаци за нефинансијску имовину су на фонду 01 исказани у износу од 40.336 КМ, а на фонду 03 у негативном износу од 60.000 КМ.

6.1.4. Нето финансирање

Нето финансирање је исказано у негативном износу од 671.502 КМ и односи се искључиво на фонд 01. Нето финансирање је резултат разлике између нето примитака од финансијске имовине у износу од 159.098 КМ, нето задуживања у негативном износу од 808.709 КМ и осталих нето примитака у негативном износу од 21.891 КМ.

6.1.5. Разлика у финансирању

Разлика у финансирању у обрасцу ПИФ исказана је у негативном износу од 950.387 КМ (на фонду 01 у негативном износу од 940.389 КМ и на фонду 03 у негативном износу од 9.998 КМ). Настала је као разлика између укупних прихода и примитака исказаних у износу од 11.881.513 КМ и укупних расхода и издатака исказаних у износу од 12.831.900 КМ.

6.1.6. Извјештај о извршењу по рачуноводственим фондовима

На рачуноводственом фонду 01 Општина је у 2023. години остварила приходе у износу од 11.433.922 КМ (ребалансом буџета планирани у износу од 12.368.740 КМ) и примитке у износу од 387.591 КМ (ребалансом буџета планирани у износу од 1.148.420 КМ).

На рачуноводственом фонду 01 Општина је у 2023. години остварила расходе у износу од 11.743.145 КМ (95,28% у односу на ребаланс буџета) и издатке у износу од 1.018.757 КМ (85,48% у односу на ребаланс буџета).

6.2. Биланс успјеха

6.2.1. Приходи

6.2.1.1. Приходи (осим обрачунских)

Приходи (осим обрачунских) су у билансу успјеха исказани у износу од 11.493.922 КМ (на фонду 01 у износу од 11.433.922 КМ и на фонду 03 у износу од 60.000 КМ), а односе се на пореске и непореске приходе, грантове и трансфере између различитих јединица власти (за које су објашњења наведена у тачки 6.1.1.1. овог извјештаја).

6.2.1.2. Приходи обрачунског карактера

Приходи обрачунског карактера исказани су у износу од 713.575 KM, а највећим дијелом се односе на приходе од укидања резервисања по основу обавеза у износу од 160.445 KM, на добитке од продаје непроизведене сталне имовине у износу од 43.705 KM, помоћи у натури од физичких лица из земље у износу од 8.060 KM, остале приходе обрачунског карактера у износу од 56.042 KM, приходе обрачунског карактера евидентирани по основу пореских и других фискалних прописа у износу од 196.336 KM и приходе обрачунског карактера по основу односа са другим јединицама власти у износу од 247.369 KM.

Приходи од укидања резервисања по основу обавеза се односе на укидања претходно извршених резервисања по основу пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци у судском поступку у којем је Општина била тужена, а тужилац „Jelić Tours“ д.о.о. Прњавор. Пресуда је из децембра 2022. године.

Добици од продаје непроизведене сталне имовине се највећим дијелом односе на добитке остварене продајом земљишта у власништву Општине (дио проданог земљишта је био рачуноводствено евидентиран по вриједности мањој од реализоване купопродајне цијене, а један дио проданог земљишта није ни био рачуноводствено евидентиран – посљедица непостојања потпуних података о имовини у власништву Општине и њено евидентирање у рачуноводственим евиденцијама).

Приходи обрачунског карактера по основу односа са другим јединицама власти се односе на улагања у реализацију пројеката „Изградња канализационе мреже и асфалтног пута у општини Брод“ који се финансирају из средстава јавних инвестиција за 2021. годину (исплата средстава извођачима радова по основу реализације овог улагања је вршена са рачуна Министарства финансија Републике Српске).

6.2.2. Расходи

6.2.2.1. Расходи (осим обрачунских)

Расходи (осим обрачунских) су у билансу успјеха исказани у износу 11.753.143 KM, а чине их текући расходи и трансфери између различитих јединица власти (за која су објашњења дата у тачки 6.1.2.1. овог извјештаја).

6.2.2.2. Расходи обрачунског карактера

Расходи обрачунског карактера су исказани у износу од 1.987.842 KM, а највећим дијелом се односе на расходе по основу амортизације у износу од 1.847.547 KM, расходе од усклађивања вриједности имовине у износу од 33.875 KM, губитке од продаје имовине у износу од 82.697 KM и дате помоћи у натури у износу од 10.142 KM.

Расходи по основу амортизације односе се на амортизацију зграда и објеката у износу од 1.648.068 KM, опреме у износу од 186.738 KM и нематеријалне имовине у износу од 12.741 KM. Приликом обрачуна амортизације Општина није примијенила амортизационе стопе прописане Правилником о примјени годишњих амортизационих стопа за буџетске кориснике („Службени гласник Републике Српске“, број 110/16), нити је донијела одговарајући акт о разлозима одступања и амортизационим стопама које примјењује, што није у складу са чланом 1, 2. и 5. став (2) наведеног правилника.

Расходи од усклађивања вриједности имовине се највећим дијелом односе на расходе од усклађивања вриједности краткорочних потраживања на основу евиденција Пореске управе Републике Српске, по основу корекције потраживања на основу евиденција општинске управе и нижих буџетских корисника и по основу стављања у употребу залиха ситног инвентара и ауто гума. Губици од продаје имовине се односе на губитке остварене по основу продаје земљишних парцела у

власништву Општине (парцеле су биле рачуноводствено евидентиране по вриједности већој од реализоване купопродајне цијене).

Препоручује се начелнику да обезбиједи да се обрачун амортизације врши у складу са стопама прописаним Правилником о примјени годишњих амортизационих стопа за буџетске кориснике.

6.2.3. Финансијски резултат

Финансијски резултат за период 01.01 – 31.12.2023. године у Билансу успјеха је исказан као негативан финансијски резултат (губитак) у износу од 1.533.488 КМ.

6.3. Биланс стања

6.3.1. Актива

Пословна актива Општине на дан 31.12.2023. године исказана је у нето износу од 96.946.120 КМ. Чине је краткорочна и дугорочна финансијска имовина и разграничења и нефинансијска имовина у текућим и сталним средствима.

6.3.1.1. Текућа имовина

Краткорочна финансијска имовина и разграничења исказани су у нето износу од 3.540.287 КМ (брutto вриједност у износу од 9.778.392 КМ и исправке вриједности у износу од 6.238.105 КМ).

Готовина и готовински еквиваленти исказани су у износу од 397.965 КМ и односе се на средства на трезорским банковним рачунима у износу од 394.898 КМ и средства у благајни у износу од 3.067 КМ.

Краткорочни пласмани исказани су у бруто и нето износу од 182.622 КМ, а чине их краткорочни зајмови дати привредним друштвима – ЈКП „Комвод“ а.д. Брод у износу од 159.098 КМ, краткорочни зајмови дати удружењима грађана у износу од 1.500 КМ и краткорочни зајмови дати физичким лицима и домаћинствима у износу од 22.023 КМ. Краткорочни зајмови дати привредним друштвима односе се на плаћене обавезе по основу обвезница емитента ЈКП „Комвод“ а.д. Брод за које је Општина била гарант приликом њихове емисије. Како поменуто привредно друштво није измиривало те обавезе то је учинила Општина као гарант. Потраживања по наведеном основу су настала у обрачунском периоду 2023. године, док су потраживања из ранијег периода по наведеном основу у потпуности наплаћена.

Краткорочни зајмови дати удружењима грађана се односе на зајмове дате за изградњу локалног водовода на територији једне мјесне заједнице у оквиру Општине Брод, док се краткорочни зајмови дати физичким лицима и домаћинствима односе на зајмове дате пољопривредним произвођачима. Потраживања по основу датих зајмова и по једном и по другом основу су настала у периоду од прије десет и више година и није било њихове наплате у претходним обрачунским периодима. У складу са чланом 73. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике ова потраживања нису класификована као ненаплатива и није извршена њихова корекција. Због претходно наведеног потцијењени су расходи од усклађивања вриједности краткорочних потраживања, као и корекција краткорочних зајмова за износ од 22.023 КМ.

Краткорочна потраживања исказана су у нето износу од 2.167.903 КМ (брutto вриједност у износу од 8.406.008 КМ и исправка вриједности у износу од 6.238.105 КМ), а највећим дијелом их чине потраживања по основу продаје и извршених услуга у износу од 170.595 КМ, потраживања за ненаплаћене порезе, доприносе и непореске приходе у нето износу од 736.601 КМ и остала краткорочна потраживања у земљи у износу од 1.251.467 КМ. Остала краткорочна потраживања у земљи највећим дијелом

се односе на потраживања за комуналну накнаду од физичких лица и самосталних предузетника.

Анализом структуре потраживања по основу продаје и извршених услуга ревизијом је утврђено да Општина није извршила исправку вриједности за она потраживања која нису наплаћена у року од 12 мјесеци, што није у складу са чланом 73. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике. По наведеном основу потцијењени су расходи од усклађивања вриједности краткорочних потраживања, као и корекција потраживања по основу продаје у земљи за износ од 23.463 КМ.

Краткорочна разграничења су исказана у износу од 96.832 КМ и највећим дијелом се односе на остала краткорочна разграничења, односно на потраживања по основу боловања и породилског одсуства од фондова обавезног социјалног осигурања у износу од 86.841 КМ.

Краткорочна финансијска имовина и разграничења између или унутар јединица власти исказана су у износу од 694.965 КМ, а највећим дијелом се односе на потраживања по основу трансфера од ентитета, односно на потраживања од Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске на име исплата корисницима социјалне помоћи (личне инвалиднине и остала социјална давања), а на основу података којима располаже ЈУ „Центар за социјални рад“ Брод у износу од 46.295 КМ и на потраживања за депозите, кауције и авансе дате унутар исте јединице власти у износу од 626.804 КМ.

Општина је утрошена средства са рачуна посебних намјена (за исплату обавеза из редовног пословања и по основу забране располагања средствима на жиро рачунима од стране Пореске управе Републике Српске) у укупном износу од 626.804 КМ исказала као потраживања за депозите, кауције и авансе дате унутар исте јединице власти и као обавезе за депозите, кауције и авансе примљене унутар исте јединице власти без одговарајуће документације која одражава такав пословни догађај. Претходно наведени начин стварања потраживања и обавеза по истом основу у оквиру једне извјештајне цјелине није у складу са чланом 72. став (1), односно чланом 82. став (2) Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике. За наведени износ је прецијењена краткорочна финансијска имовина и разграничења из трансакција унутар исте јединице власти, односно краткорочне обавезе и разграничења из трансакција унутар исте јединице власти.

Нефинансијска имовина у текућим средствима исказана је у износу од 1.245.219 КМ и односи се на сталну имовину намијењену продаји (објекти и земљиште намијењено продаји). Општина је 2010. и 2011. године изградила нову градску тржницу у којој се налазе пословни простори намијењени продаји. Ради се о 42 пословна простора укупне површине 953 m². Такође, Општина се одредјелила да прода 13 земљишних парцела укупне површине 78.654 m². Парцеле су лоциране у градском подручју и у околним срединама. У току 2023. године није било продаје пословних простора ни земљишних парцела намијењених продаји.

Препоручује се начелнику да обезбиједи да се:

- **изврши корекција вриједности пласмана и потраживања у складу са чланом 73. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике;**
- **исказивање потраживања и обавеза врши у складу са чланом 72. став (1), односно чланом 82. став (2) Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.**

6.3.1.2. Стална имовина

Дугорочна финансијска имовина и разграничења исказана су у износу од 545.133 КМ, а односе се на дугорочне пласмане исказане у износу од 533.438 КМ и на дугорочна потраживања исказана у износу од 33.325 КМ.

Дугорочне пласмане чине акције и учешћа у капиталу у зависним или повезаним лицима ЈКП „Комвод“ а.д. Брод (власнички удио Општине износи 100%), ЈП „Радио Брод“ д.о.о. Брод (власнички удио Општине износи 100%) и ЈЗУ Дом здравља Брод (власнички удио Општине износи 100%), као и вриједност дугорочних зајмова у износу од 11.695 КМ. Као што је наведено под тачком 6. извјештаја приликом сачињавања консолидованих финансијских извјештаја за 2023. годину Општина није извршила консолидацију привредних друштава и јавних установа у којима посједује акције или учешћа у капиталу, што није у складу са чланом 123. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике. Како је укупна вриједност акумулираног губитка на дан 31.12.2023. године у ЈКП „Комвод“ а.д. Брод и ЈЗУ Дом здравља Брод већа од износа њиховог капитала, док је ЈП „Радио Брод“ д.о.о. Брод вриједност капитала у износу од 9.750 КМ, Општина је прецијенила вриједност акција и учешћа у капиталу, као и трајних извора средстава за износ од 523.688 КМ.

Дугорочни зајмови се односе на позајмице дате заједницама етажних власника у Броду у ранијим периодима у износу од 11.695 КМ. Како у претходном обрачунском периоду (а и у ранијим периодима) није било поврата ових средстава од стране заједница етажних власника, нити је Општина предузимала одговарајуће мјере за наплату ових потраживања која су доспјела на наплату, у складу са чланом 73. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике ова потраживања нису класификована као ненаплатива и није извршена њихова корекција. По наведеном основу потцијењени су расходи од усклађивања вриједности дугорочних пласмана, као и корекција дугорочних зајмова датих домаћим непрофитним субјектима за наведени износ.

Дугорочна потраживања се односе на потраживања за остале порезе за које је продужен рок плаћања (на основу евиденција из помоћне књиге Пореске управе Републике Српске).

Нефинансијска имовина у сталним средствима исказана је у нето износу од 91.582.156 КМ (брutto износ од 137.912.712 КМ и исправка вриједности у износу од 46.330.555 КМ), а највећим дијелом се односи на произведену сталну имовину исказану у нето износу од 34.198.360 КМ, драгоцјености исказане у износу од 517.004 КМ, непроизведену сталну имовину исказану у нето износу од 54.365.013 КМ, нефинансијску имовину у сталним средствима у припреми исказану у износу од 1.722.976 КМ и улагања на туђим некретнинама у износу од 778.803 КМ.

Произведену сталну имовину чине зграде и објекти у нето износу од 32.743.563 КМ, опрема у нето износу од 1.131.946 КМ и нематеријална произведена имовина у нето износу од 322.851 КМ.

Општина издаје у закуп одређени број пословних простора и гаража. Такву имовину Општина не исказује као инвестициону имовину, што није у складу са чланом 23. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике.

По извршеном попису имовине и обавеза на дан 31.12.2023. године извршен је отпис опреме у власништву Општине набавне вриједности од 47.181 КМ и исправке вриједности од 47.181 КМ.

Нематеријална произведена имовина се највећим дијелом односи на вриједност урбанистичких и регулационих планова и пројеката, шумско-привредне основе за

приватне шуме и локалног еколошког акционог плана. Највеће улагање на нематеријалној произведеној имовини у току 2023. године односило се на набавку различитих пројеката и урбанистичко-техничких услова за реконструкцију и промјену намјене градске пијаце у Броду.

Драгоцјености се односе на умјетничке слике којима располаже Општина.

Непроизведена стална имовина се односи на земљиште у вриједности од 51.385.362 КМ и шуме у вриједности од 2.979.651 КМ.

Нефинансијска имовина у сталним средствима у припреми се односи на изградњу дистрибутивног цјевовода и водоводне мреже (тачка 6.3.2.2. извјештаја), саобраћајне објекте у припреми, пословне објекте у припреми и остале објекте у припреми.

Препоручује се начелнику да обезбиједи да се:

- **изврши корекција вриједности дугорочних зајмова датих заједницама етажних власника у складу са чланом 73. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике;**
- **пословни простори, гараже и остала стална имовина која се издаје у закуп исказе као инвестициона имовина у складу са чланом 23. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике.**

6.3.2. Пасива

Пословна пасива Општине је на дан 31.12.2023. године исказана у износу од 96.946.120 КМ, а односи се на краткорочне обавезе и разграничења, дугорочне обавезе и разграничења и властите изворе.

6.3.2.1. Обавезе и разграничења

Краткорочне обавезе и разграничења су исказани у износу од 5.407.711 КМ, а највећим дијелом се односе на краткорочне финансијске обавезе у износу од 695.732 КМ, обавезе за лична примања запослених у износу од 1.496.009 КМ, обавезе из пословања у земљи у износу од 2.041.946 КМ, обавезе за камате по зајмовима у износу од 5.416 КМ, обавезе за субвенције, грантове и дознаке на име социјалне заштите у износу од 441.019 КМ и краткорочне обавезе и разграничења из трансакција између или унутар јединица власти у износу од 708.753 КМ.

Краткорочне финансијске обавезе се у потпуности односе на обавезе по основу дугорочних зајмова који доспијевају на наплату до годину дана и представљају доспијећа отплата дугорочних кредита у року од годину дана од дана састављања финансијских извјештаја у износу од 695.732 КМ.

Обавезе за лична примања запослених односе се на обавезе за бруто плате запослених и бруто накнаде плата за децембар 2023. године у износу од 1.143.770 КМ, као и на обавезе за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених по основу рада, отпремнина и једнократних помоћи у износу од 352.239 КМ. Од укупног износа обавеза за бруто плате запослених и бруто накнаде плата дио који се односи на обавезе за збирне доприносе на плату износи 897.594 КМ (од чега дио обавеза за плату за децембар 2023. године износи 99.710 КМ, а остатак обавеза се односи на збирне доприносе за период од фебруара до новембра 2023. године). Обавезе за доприносе и порез на плату нису плаћане приликом сваке исплате примања које представља основ за плаћање доприноса, што није у складу са чланом 59. став (1) и 61. став (1) Закона о порезу на доходак и чланом 24. Закона о доприносима.

Обавезе из пословања највећим дијелом се односе на обавезе за набавку роба и услуга у земљи у износу од 1.119.446 КМ, за набавку сталне имовине у земљи у износу од 417.417 КМ, по основу пореза и доприноса на терет послодавца у износу од 363.040 КМ, према физичким лицима у земљи у износу од 93.544 КМ и на обавезе по судским рјешењима у земљи у износу од 35.654 КМ.

Обавезе за субвенције, грантове и дознаке на име социјалне заштите највећим дијелом се односе на обавезе за субвенције у износу од 191.651 КМ, за грантове у износу од 45.920 КМ и за дознаке на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета општине у износу од 201.754 КМ. Обавезе по основу дознака на име социјалне заштите се односе на обавезе ЈУ „Центар за социјални рад“ Брод. Дио обавеза по основу дознака на име социјалне заштите у најмањем износу од 109.604 КМ исказано је у оквиру позиције обавеза из пословања у земљи, што није у складу са чланом 81. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике. Због наведеног прецијењене су обавезе за набавку роба и услуга у земљи, а обавезе за дознаке на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета Републике, општина, градова и институција обавезног социјалног осигурања су потцијењене за наведени износ.

До краја рока за израду и достављање годишњих финансијских извјештаја од укупног износа краткорочних обавеза на дан 31.12.2023. године плаћено је укупно 1.683.131 КМ.

Краткорочне обавезе и разграничења из трансакција између или унутар јединица власти се односе на краткорочне обавезе и разграничења из трансакција са другим јединицама власти у износу од 81.949 КМ и на краткорочне обавезе и разграничења из трансакција унутар исте јединице власти у износу од 626.804 КМ (тачка 6.3.1.1. извјештаја). Краткорочне обавезе и разграничења из трансакција са другим јединицама власти највећим дијелом (у износу од 33.679 КМ) се односе на текућа доспијећа по кредитном задужењу према Министарству финансија Републике Српске за реализацију пројекта „Рехабилитација и реконструкција водоводне и канализационе мреже у општини Брод“ (тачка 6.3.2.2. извјештаја) и по основу трансфера према Министарству финансија Републике Српске по основу финансирања трошкова превоза школске дјеце за основне школе на територији Општине (у износу од 42.428 КМ).

Препоручује се начелнику да обезбиједи да се:

- **обавезе за порез и доприносе на плате и накнаде плата измирују у моменту исплате личних примања у складу са чланом 59. став (1) и 61. став (1) Закона о порезу на доходак и чланом 24. Закона о доприносима,**
- **обавезе за дознаке на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета Републике, општина, градова и институција обавезног социјалног осигурања класификују у складу са чланом 81. Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике.**

6.3.2.2. Дугорочне обавезе и разграничења

Дугорочне обавезе и разграничења су исказани у износу од 5.615.116 КМ, а односе се на дугорочне финансијске обавезе у износу од 3.261.725 КМ и дугорочне обавезе и разграничења из трансакција са другим јединицама власти у износу од 2.353.391 КМ.

Дугорочне финансијске обавезе се у потпуности односе на дугорочне обавезе по зајмовима, односно на обавезе по основу закључених уговора о кредитима са комерцијалним банкама. У априлу 2019. године је закључен уговор о дугорочном кредиту са UniCredit Bank а. д. Бања Лука у износу од 4.460.000 КМ са роком отплате до краја априла 2029. године, а у јануару 2020. године уговор о дугорочном кредиту

са Новом банком а. д. Бања Лука у износу од 2.000.000 КМ и са роком отплате до краја јануара 2030. године.

Дугорочне обавезе и разграничења из трансакција са другим јединицама власти се односе на уговор о кредитном задужењу према Министарству финансија Републике Српске за реализацију пројекта „Рехабилитација и реконструкција водовдне и канализационе мреже у општини Брод“ (пренос кредитних средстава Европске инвестиционе банке по пројекту „Водовод и канализација Републике Српске“). Укупно уговорена вриједност поменутог пројекта износи 4.476.210 КМ. Релизација пројекта је у 2023. години била у току. Доспјеће прве рате на отплату по наведеном кредитном задужењу је било у 2023. години.

6.3.2.3. Властити извори средстава

Властити извори исказани су у износу од 85.923.293 КМ, а чине их трајни извори средстава у износу од 56.423.552 КМ, резерве у износу од 225.683 КМ, финансијски резултат ранијих година у износу од 30.807.546 КМ и финансијски резултат (губитак) текуће године у износу од 1.533.488 КМ. Трајне изворе средстава чини имовина која не подлијеже обрачуну амортизације, а чија вриједност је утврђена у ранијим обрачунским периодима, као и вриједност акција и учешћа у капиталу у зависним или повезаним лицима. Резерве се односе на ревалоризационе резерве по основу процјене вриједности земљишта у ранијим периодима.

6.3.3. Ванбилансна евиденција

Ванбилансна евиденција је на дан 31.12.2023. године исказана у укупном износу од 5.604.428 КМ, а чине је примљене банкарске гаранције и дате гаранције према ЈКП „Комвод“ а.д. Брод у укупном износу од 1.647.840 КМ, као и вриједност стамбених објекта који су дати Општини на располагање у складу са одредбама Закона о државним становима на којима не постоји станарско право („Службени гласник Републике Српске“, број 98/11) у износу од 3.956.589 КМ (станови које је Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске рјешењима у претходним периодима вратило и ставило на располагање Општини без права власништва). Према евиденцији Републичке управе за геодетске и имовинско – правне послове Републике Српске на подручју Општине постоје 124 неоткупљена стана на којима не постоји станарско право, од којих је на 93 право управљања имало Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске.

6.4. Биланс новчаних токова

У Билансу новчаних токова исказано је стање готовине на крају обрачунског периода у износу од 397.965 КМ. Укупни новчани приливи исказани су у износу од 11.157.951 КМ, док су укупни новчани одливи исказани у износу од 11.283.911 КМ. Стање готовине на почетку обрачунског периода износило је 523.925 КМ.

Приливи готовине из пословних активности приказани су у износу од 10.834.909 КМ, од чега се на приливе готовине по основу пореских и непореских прихода односи износ од укупно 10.666.848 КМ. Одливи готовине из пословних активности износе укупно 10.161.972 КМ.

Нето приливи готовине из инвестиционих активности исказани су у износу од 9.812 КМ. У 2023. години није било прилива готовине из активности финансирања, док су одливи по истом основу исказани у износу од 808.709 КМ и у потпуности се односе на одливе по основу отплате дугова.

Биланс новчаних токова је састављен у складу са чланом 42. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника („Службени гласник Републике Српске“, број 15/17 и 17/22).

6.5. Временска неограниченост пословања

У Напоменама уз финансијске извјештаје је, у складу са одредбама МРС – ЈС 1 *Презентација финансијских извјештаја* (параграфи 15 ц и 38), објелодањено да су финансијски извјештаји Општине састављени у складу са начелом сталности пословања, уз претпоставку да Општина неће обуставити пословање у догледној будућности. Ревидирани финансијски извјештаји не указују да је поменуто начело нарушено.

6.6. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе

На основу писане информације о стању судских спорова на дан 31.12.2023. године достављене од стране Општине за потребе ревизије у вези потенцијалних обавеза, против Општине је вођено укупно 14 судских поступака чија је процијењена вриједност, без трошкова судских поступака и затезних камата, око 610.807 КМ. Правни заступници Општине нису могли процијенити исход сваког од појединих спорова нити њихов утицај на финансијске извјештаје Општине у будућности, иако се према процјени правних заступника очекује да неки од спорова у износу од најмање 56.593 КМ буду пресуђени на терет Општине. Општина није извршила резервисања за судске спорове за које се очекује да у наредном периоду буду пресуђени на терет Општине, како је прописано чланом 82. став (3) и (5) и чланом 84. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

Препоручује се начелнику да обезбиједи да се за судске спорове за које је на основу процјена правних заступника извјесно да ће бити пресуђени на терет Општине или нижег буџетског корисника врше резервисања у складу са чланом 82. став (3) и (5) и чланом 84. Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

6.7. Напомене уз финансијске извјештаје

Уз финансијске извјештаје за 2023. годину сачињена су и писана образложења (Напомене) за период 01.01 – 31.12.2023. годину, која пружају неопходне опште податке о Општини, примијењеним прописима за израду годишњег обрачуна, рачуноводственој основи и примијењеним рачуноводственим политикама, као и додатна појашњења појединих позиција у финансијским извјештајима, у складу са чланом 46. Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника.

Ревизијски тим

Ведран Станетић, с.р.

Биљана Петровић, с.р.